

Волот О.І.

к.е.н., доцент, доцент кафедри бухгалтерського
обліку, оподаткування та аудиту

Матвієнко О.Г.

студент 4 курсу напряму підготовки «Облік і аудит»
Чернігівський національний технологічний університет

ІНФОРМАЦІЙНЕ СУСПІЛЬСТВО: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ

Актуальність. Глобалізація та когнітивізація процесів, що відбуваються в світі, неминуче підвищує інтерес до теоретичного осмислення особливостей інформаційного суспільства, проблем та перспектив його розвитку в Україні та впливу сучасних інформаційних технологій на трансформацію соціально-економічних, політичних і культурних структур.

Мета. Дослідити поняття «інформаційне суспільство», визначити основні проблеми та перспективи розвитку інформаційного суспільства в Україні.

Результати. Розвиток сучасних інформаційно-і комунікаційних технологій (ІКТ), зростання обсягу інформації все більше визначають сутність нашої епохи, суспільства нового типу, інформаційне суспільство. Значний внесок у розвиток теорії інформаційного суспільства зробили такі відомі західні дослідники, як Д. Белл, А. Даф, П. Дракер, М. Кастельс, Р. Катц, М. Маклюен, К. Мей, Й. Масуда, М. Порат, Е. Тоффлер, Т. Стоуньєр, Ф. Уєбстер, а також українські та російські автори І.Ю. Алексеєва, М.С. Демкова, Т.А. Береза, Л.В. Березовець, О.Л. Вартанова, А.В. Колодюк, І.Б. Колиушко, В.І. Лисицький, Л.Г. Мельник, І.С. Мелюхін та інші.

Сьогодні спостерігається достатньо велика кількість різнопланових методологічних підходів до визначення поняття «інформаційне суспільство» (табл.1). Теоретичний аналіз визначень інформаційного суспільства вказує на те, що існують суттєві розбіжності в інтерпретації даного поняття, пояснюючі тим, що його зміст науковці визначають, щонайменше трьома способами:

Основні дефініції «інформаційне суспільство»

Автор	Визначення
Арістова І. В. [1]	Інформаційне суспільство - громадянське суспільство з розвинутим інформаційним виробництвом і високим рівнем інформаційно-правової культури, в якому ефективність діяльності людей забезпечується розмаїттям послуг на основі інтелектуальних інформаційних технологій та технологій зв'язку
В.М. Врижко, ОМ. Гальченко, В.С. Цимбалюк [2]	Інформаційне суспільство – це суспільство, в якому більшість працівників займаються створенням, зібранням, відображенням, реєстрацією, накопиченням, збереженням і поширенням інформації, особливо її найвищої форми – знань.
Й. Масуда [3]	Інформаційне суспільство – це суспільство, у якому інформаційні цінності є більш значущими ніж матеріальні; економіка оцінює капітал, втілений у знаннях, вище, ніж капітал, втілений у матеріальній формі.
У. Мартін [4]	Інформаційним є суспільство, в котрому якість життя, так само як перспективи соціальних змін і економічного розвитку, все більше залежать від інформації та її використання.
М. Кастельс [5]	Інформаційне суспільство – це мережеве суспільство, у якому ринкові інститути та зв'язки між ними дедалі більше визначаються структурою та конфігурацією інформаційних потоків.
Вікіпедія [6]	Інформаційне суспільство – теоретична концепція постіндустріального суспільства, історична фаза можливого еволюційного розвитку цивілізації, в якій інформація і знання продукуються в єдиному інформаційному просторі.

- по-перше, виходячи з характеристик, що властиві цьому типові суспільства (інформаційні ресурси, виробництво, збереження, поширення й передача інформації); формування інформаційної індустрії (інформаційні системи і технології, мультимедійна промисловість) та інше.

- по-друге, можна піти від “абстрактного до конкретного”, вказавши, що інформаційне суспільство – це наступна стадія в історичному розвитку людства по ланцюгу “аграрне – індустріальне – постіндустріальне” суспільство, пов'язати становлення інформаційного суспільства з реалізацією концепції стійкого розвитку або з ідеєю Вернадського про ноосферу.

- По-третє, компромісний, варіант: “інформаційне суспільство – це наступна стадія розвитку людства, на якій домінуючим об'єктом виробництва й споживання стають інформаційні продукти та послуги” [7].

Розвиток інформаційного суспільства залежить насамперед від комплексного розвитку самої держави, від її економічного, геополітичного, демографічного стану, від законодавства та державної влади. Саме структура державної влади найбільше впливає на розвиток інформаційного суспільства.

Першим кроком до становлення інформаційного суспільства в Україні було ухвалення Стратегії інтеграції до ЄС у 1998 році, в якій розкриваються основні вимоги до дотримання інформаційної політики та безпеки [8]. Різні аспекти інформатизації в Україні регулюються наступними законами: «Про Національну програму інформатизації» [9], «Про електронні документи та електронний документообіг» [10], «Про Концепцію Національної програми інформатизації» [11], «Про електронний цифровий підпис» [12], «Про захист персональних даних» [13], «Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки» [14].

Отже, інформаційне суспільство – це новий виток розвитку людської цивілізації не мислимий без розвитку процесу інформатизації, який, у свою чергу, є пов'язаним з розвитком інформаційної індустрії. Це суспільство, основною цінністю якого є саморозвиток і передача знань та інформації за допомогою високорозвинених інформаційних технологій (ІТ), особливостями яких є наступне: нелімітованість кордонів використання ІТ, інтеграція інформаційних систем (ІС) різних країн в єдине ціле, що означає створення єдиної інформаційної бази та відкритість даних будь якої країни іншим країнам, відсутність кордонів щодо обміну інформацією; миттєвий доступ до будь-якої інформації, використання найновітніших технологій, які б прискорили доступ до інформації, наприклад 5G та LTE; створення інтегрованого середовища для засобів масової інформації, що означає більш прогресивний перехід в інформаційний вік; наявність розвинутої інформаційної інфраструктури, що являє собою систему організаційних структур, які забезпечують розвиток і функціонування інформаційного простору і засобів інформаційної взаємодії.

До основних проблем розвитку інформаційного суспільства в Україні можна віднести: надто повільний розвиток інформаційних відносин у

суспільстві, і як наслідок повільний розвиток інформаційного суспільства; низький рівень культури використання ІКТ; відсутність дієвого Інформаційного кодексу та системи індикаторів розвитку інформаційного суспільства; недостатня інформатизація органів державної влади, як наслідок уповільнення обміну інформацією з населенням; відсутність чітко спланованої, розгалуженої та інтегрованої інформаційної інфраструктури; лімітованість певної інформації та як наслідок протидія становленню інформаційної демократії; недотримання стратегії розбудови інформаційного суспільства.

Висновки. Як можливі шляхи вирішення даних проблем можна запропонувати наступні заходи: впровадження в суспільство більш якісних та прогресивних ІКТ, які б прискорили обмін інформацією та підвищили її якість; прийняття Інформаційного кодексу, який би дозволив упорядкувати взаємовідносини між суб'єктами інформаційного суспільства, надання йому правового статусу та введення його в дію; мотивація та залучення органів статистики України до створення та впровадження в дію системи індикаторів розвитку інформаційного суспільства, за допомогою якої можна було б відслідковувати певний прогрес та фіксувати важливі кроки до становлення повноцінного інформаційного суспільства в Україні; інтенсивна інформатизація органів державної влади для підвищення щільності інформаційної взаємодії з підприємствами, організаціями та населенням; розбудова інформаційної інфраструктури з використанням передових ІКТ, та інтеграція національної інформаційної інфраструктури з світовими; забезпечення вільного доступу до будь якої інформації та побудова інформаційної демократії; удосконалення стратегії розбудови інформаційного суспільства та мотивація органів виконавчої влади для повного її здійснення; реалізація Національної системи індикаторів розвитку інформаційного суспільства (НСІРІС); збільшення фінансування розробки інноваційних ІКТ, та фінансування стратегії розбудови інформаційного суспільства в Україні.

Література:

1. Арістова І.В. Державна інформаційна політика: організаційно-правові аспекти/ За загальною редакцією д-ра юрид. наук, проф. Бандурки О.М.: Монографія. – Харків: Вид-во Ун-ту внутр. Справ, 2000. – 368 с.
2. Брижко В. М. Інформаційне суспільство. Дефініції... / В.М. Брижко, А.А. Орехов, В.С. Цимбалюк, О.Н. Гальченко, А.М. Чорнобров; За ред.: Р.А. Калюжного, М.Я. Швеця. — К.: Інтеграл, 2002. — 220 с
3. Masuda Y. The Information Society as Postindustrial Society / Y. Masuda. – Wash. : World Future Soc., 1983.
4. William J. Martin The Global Information Society/ William J. Martin - London : Aslib, 1995.
5. Кастельс М. Становление общества сетевых структур // Новая постиндустриальная волна на Западе: Антология / Под ред. В.Л. Иноземцева. - М: Academia, 1999.
6. Вікіпедія. Інформаційне суспільство. [Електронний ресурс] // Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Інформаційне_суспільство
7. Скалацький В.М. Інформаційне суспільство: нові тенденції розвитку // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Філософія. Політологія. – 2004, № 69. – С. 81– 84.
8. Указ Президента України «Про затвердження Стратегії інтеграції України до Європейського Союзу» [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/615/98>
9. Закон України «Про Національну програму інформатизації» [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/74/98-вр>
10. Закон України «Про електронні документи та електронний документообіг» [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/851-15>
11. Закон України «Про Концепцію Національної програми інформатизації» [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/75/98> - вр
12. Закон України «Про електронний цифровий підпис» [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/852-15>
13. Закон України «Про захист персональних даних» [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2297-17>
14. Закон України «Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки» [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/537-16>